

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10Co/335/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5316200755
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 05. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Róbert Urban
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2018:5316200755.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Róberta Urbana a sudcov JUDr. Amálie Paulerovej a JUDr. Erika Vargu, v právnej veci žalobcu F. O., nar. XX.X.XXXX, N., L. XXXX/X, právne zastúpeného Advokátska kancelária JUDr. Stopka, JUDr. Cisarík s.r.o., so sídlom Čadca, Potočná 2835/1A, proti žalovanému Slovenská republika, za ktorú koná Generálna prokuratúra SR, so sídlom Bratislava, Štúrova 2, adresa pre doručovanie Krajská prokuratúra Žilina, so sídlom Žilina, Moyzesova 20, o náhradu škody 4.093,36 eur, na základe odvolania žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Čadca č. k. 4C/20/2016-186 zo dňa 1.augusta 2017 takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **p o t v r d z u j e** vo výroku o uložení povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcovi sumu 3.865,42 eur v lehote 60 dní od právoplatnosti rozsudku a vo výroku o nároku na náhradu trov prvoinštančného konania.

Rozsudok okresného súdu **z o s t á v a n e d o t k n u t ý** vo výroku o zamietnutí žaloby čo do zaplataenia 232,94 eur.

Žalobca **m á** voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 3.865,42 eur v lehote 60 dní od právoplatnosti rozsudku. Vychádzal zo záväzného právneho názoru odvolacieho súdu a dospel k záveru, že žalobca preukázal základnú podmienku zodpovednosti štátu v zmysle § 6 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z.z.; t.j. existenciu nezákonného rozhodnutia. Konštatoval, že rozsudkom o oslobodení žalobcu spod obžaloby bolo pre nezákonnosť zrušené uznesenie zo dňa 15.7.2009 o vznesení mu obvinenia; za zrušenie predmetného uznesenia teda možno považovať neskorší oslobodzujúci rozsudok.

2. Okresný súd mal za preukázané aj splnenie ďalšej kumulatívnej podmienky zodpovednosti štátu - vznik škody na strane žalobcu. Tento v súvislosti s dotknutým trestným stíhaním zaplatil za trovy právneho zastúpenia/obhajoby sumu 4.098,36 eur. Okresný súd po posúdení námietok žalovaného voči výške škody zistil, že niektoré úkony právnej služby boli účtované opakovane, resp. v nesprávnom rozsahu. Nadväzne vyslovil, že príčinná súvislosť medzi vydaným nezákonným rozhodnutím a vzniknutou škodou sa týka len tých úkonov právnej pomoci, ktoré boli vynaložené na obhajobu práv žalobcu účelne a efektívne. Takáto príčinná súvislosť bola preukázaná iba v rozsahu 3.865,42 eur, z ktorého titulu vo zvyšnej časti - čo do zaplataenia 232,94 eur - žalobu zamietol.

3. O trovách konania rozhodol tak, že žalovaný je povinný nahradiť ich žalobcovi v rozsahu 88 %; vo výške ktorá bude vyčíslená po právoplatnosti rozsudku vyšším súdnym úradníkom prvoinštančného súdu. Zohľadnil pritom mieru úspechu a neúspechu oboch sporových strán vyplývajúcu z vyhovujúcej a zamietajúcej časti meritórneho výroku.

4. Proti tomuto rozsudku (s výnimkou zamietajúceho výroku) podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný, ktorý sa domáhal jeho zrušenia a vrátenia veci na ďalšie konanie. Poukazoval na to, že uznesenie o vznesení obvinenia je účinné a vykonateľné už jeho vydaním, a preto prokurátor nemôže zabrániť jeho účinkom a tým ani nemôže spôsobiť škodu. Taktiež zamietnutie sťažnosti proti takémuto uzneseniu a podanie obžaloby „automaticky nezakladá príslušnosť prokuratúry“; môže len vylúčiť príslušnosť Ministerstva vnútra SR. Ak uvedené okresný súd neakceptoval, nielenže vec nesprávne právne posúdil, ale účastníkovi (Slovenskej republike) odňal možnosť konať pred súdom.

5. Odvolateľ namietal, že žalobca bol oslobodený len s použitím zásady „in dubio pro reo“. Uznesenie o vznesení obvinenia tak nie je nezákonné iba preto, že v čase jeho vydania existujúca pravdepodobnosť o spáchaní skutku sa neskôr nepotvrdila (taktiež dozorujúca prokurátorka konštatovala v uznesení o zamietnutí sťažnosti žalobcu proti danému rozhodnutiu, že sa nejedná o konečné rozhodnutie o vine páchatel'a). V tejto spojitosti odvolateľ dával do pozornosti rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 163/13. Zároveň - podľa jeho názoru - do úvahy prichádza aj postup podľa § 3 Obč. zák., pričom odôvodnenie tejto námietky v napadnutom rozhodnutí abscentuje. Žalovaný aj s odkazom na § 8 ods. 6 písm. a/ zákona č. 514/2003 Z.z. poukázal na to, že žalobca si trestné stíhanie zaviniť sám, čo tiež smeruje k tomu, že priznanie náhrady škody by bolo v rozpore s dobrými mravmi.

6. Ďalej tvrdil, že len neskoršie rozhodnutie o oslobodení spod obžaloby nezakladá záver o tom, že uznesenie o vznesení obvinenia bolo nezákonné; pričom taký prístup/výklad odporuje zneniu § 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. Opačný názor by spochybňoval základnú ústavnú zásadu prezumpcie nevinu, lebo stíhať by bolo možné len osoby, ktorých vina by už v čase vznesenia obvinenia bola preukázaná bez akejkoľvek pochybnosti.

7. Žalobca žiadal v napadnutých výrokoch rozsudok okresného súdu potvrdiť. Nesúhlasil s „námietkou nedostatku pasívnej legitímácie“, keď uvádzal, že (aj) zo žiadosťou o predbežné prerokovanie škody sa obrátil na generálnu prokuratúru, ktorá ju „meritórne vybavila“. Zopakoval (vrátane podstatnej časti argumentácia; najmä súvislosti materiálneho vnímania právneho štátu a objektívneho charakteru dotknutej zodpovednosti štátu) svoje tvrdenia, že preukázal všetky podmienky zodpovednosti štátu za vzniknutú škodu. V širšom zmysle jeho nárok vyplýva aj z článku 46 ods. 3 Ústavy SR. Dodal, že protistranou označované rozhodnutie ústavného súdu už bolo predmetom posúdenia v predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí odvolacieho súdu, ktorým bol okresným súd viazaný.

8. V následnej reakcii žalovaný zotrval na podanom odvolaní. Uviedol, že štát zodpovedá len za nezákonné rozhodnutie, resp. nesprávny úradný postup, a nie za výsledok trestného konania. Nesúhlasil s tvrdením protistrany, že v dotknutých otázkach existuje konštantná judikatúra. Poukazoval tiež na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Lavrechov proti Českej republike. V závere vyjadrenia žalovaný zmenil pôvodný odvolací návrh a žiadal, aby rozsudok okresného súdu bol zmenený a žaloba zamietnutá.

9. Rovnako žalobca zotrval na svojom prvotnom vyjadrení v rámci odvolacieho konania. V otázkach judikatúry citoval z predchádzajúceho zrušujúceho rozhodnutia krajského súdu, z ktorého je zrejmé, že rozhodnutia, o ktoré sa opiera žalovaný, už boli „prelomené“ neskoršími rozhodnutia dovolacieho súdu. Opakovane zdôraznil článok 46 ods. 3 Ústavy SR a rozhodujúcu časť argumentácie týkajúcej sa analogického výkladu pojmu nezákonné rozhodnutie. Nad bezprostredný rámec súdnej veci dodal, že v trestnom konaní využíval všetky dostupné prostriedky na svoju obranu, pričom krajský súd v jeho rámci výslovne konštatoval, že „...zo zabezpečených dôkazov zatiaľ nemožno vyvodit' dostatočnú odôvodnenosť postavenia obvineného pred súd“.

10. Krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal v rozsahu a z dôvodov vymedzených v odvolaní (§ 379 a § 380 ods. 1 CSP), z ktorého titulu zostal rozsudok okresného súdu nedotknutý v nenapadnutom výroku o zamietnutí žaloby čo do zaplataenia 232,94 eur a bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 a contrario v spojení s § 219 ods. 3 CSP) v preskúmvanej časti rozsudok okresného súdu potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP.

11. Otázka orgánu konajúceho v mene štátu pri uplatňovaní náhrady škody súvisiacej s trestným stíhaním žalobcu bola/je jednoznačne vyriešená v rozhodnutí publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR pod R 6/2016. Vzhľadom na opakovanú, až schematickú, argumentáciu orgánov prokuratúry konajúcich v mene štátu vo veciach nárokov na náhradu škody pri

výkone verejnej moci v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. krajský súd v plnom rozsahu cituje právnu vetu dotknutého rozhodnutia Najvyššieho súdu SR:

12. „Ak v trestnom konaní, ktoré sa neskončilo právoplatným odsúdením obžalovaného, prokurátor zamietol sťažnosť proti uzneseniu vyšetrovateľa Policajného zboru alebo povereného príslušníka Policajného zboru a podal v trestnej veci obžalobu príslušnému súdu, orgánom konajúcim v mene štátu vo veci náhrady škody podľa § 4 ods. 1 písm. f/ zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení zákona č. 412/2012 Z.z. je od 1. januára 2013 Generálna prokuratúra Slovenskej republiky. Na prípadnú zmenu orgánu konajúceho v mene štátu prihladne v takomto konaní súd z úradnej povinnosti.“

13. V súdnej veci ide presne o situáciu zadanú citovaným rozhodnutím najvyššej súdnej autority (prokurátor zamietol sťažnosť žalobcu v pozícii obvineného proti uzneseniu o vznesení obvinenia a neskôr podal obžalobu), nadväzne je zrejmé, že odvolacia námietka týkajúca sa orgánu, ktorý koná v mene štátu, je neopodstatnená.

14. Rovnako dlhodobo je ustálená súdna prax v otázke vyhodnotenia uznesenia o vznesení obvinenia ako nezákonného, ak v konečnom dôsledku dôjde k oslobodeniu obžalovaného (žalobcu vo veci náhrady škody pri výkone verejnej moci). Ide o rozhodnutia publikované pod R 70/94, R 35/1991, analogicky tiež R 37/2013, či R 37/2014. Uvedené súvislosti zdôrazňoval odvolací súd už v predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí (uznesenie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 10Co/274/2016 z 28.2.2017; osobitne bod 8. odôvodnenia), na ktorých záveroch naďalej v plnej miere zotrváva.

15. V záujme komplexnosti odvolací súd opakovane (doslovne) uvádza bod 9. odôvodnenia dotknutého rozhodnutia, ktorý obsahuje rozhodujúcu úvahu smerujúcu k nutnosti materiálneho vnímania právneho štátu a jeho zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci.

16. V rámci súvisiacich úvah je žiaduce doplniť, že osoba, proti ktorej je vedené trestné stíhanie, je v porovnaní s orgánmi štátu v značnej nevýhode už len z toho titulu, že štát disponuje na tento účel osobitne zriadeným odborným aparátom s rozsiahlym profesionálnym zázemím. Tiež preto priamo ústava zaručuje stíhanej osobe právo na právnu pomoc (čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy SR). Súčasťou daného (základného) práva pre prípad - z hľadiska stíhanej osoby - pozitívneho výsledku trestného stíhania je i oprávnenie požadovať náhradu účelne vynaložených nákladov konkrétnej právnej pomoci ako materiálnej ujmy spôsobenej štátom. Výkladom z opaku tejto úvahy možno dospieť k záveru, že niet racionálneho dôvodu nepriznať fyzickej osobe právo na náhradu trov obhajoby, ak štátna „mašinéria“ (v pozitívnom slova zmysle) voči nej neopodstatnene viedla trestné stíhanie, resp. jej nebola spôsobilá preukázať pôvodne (uznesením o vznesení obvinenia) tvrdenú vinu, t.j. potvrdiť dôvodnosť vzneseného obvinenia právoplatným odsúdením, ktoré jediné je z pohľadu preukázania viny relevantné.

17. V označenom zrušujúcom uznesení krajský súd podrobne vymedzil, prečo rozhodnutie Ústavného súdu sp. zn. II.ÚS 163/2013 z 13.11.2014 - opakovane zdôrazňované odvolateľom i v aktuálnom štádiu konania (avšak bez akejkoľvek reakcie na už vyslovenú argumentáciu odvolacieho súdu) - nie je „prelomové“ z hľadiska vnímania uznesenia o vznesení obvinenia ako nezákonného vo vzťahu k oslobodzujúcemu výsledku konania. Ide o body 10. až 12. odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu z 28.2.2017. Taktiež v záujme komplexnosti krajský súd opakovane uvádza rozhodujúcu časť predmetnej argumentácie.

18. Pokiaľ by však rozhodnutie ústavného súdu malo smerovať k zásadnej revízii ustálenej judikatúry (predovšetkým Najvyššieho súdu SR), muselo by sa s ňou adekvátne vysporiadať; čo ale nebolo predmetom posúdenia v dotknutom konaní pred Ústavným súdom SR. Tento síce konštatoval, že dotknutá judikatúra Najvyššieho súdu SR neprešla testom ústavnosti, avšak takýto test nevykonal ani v rozoberanom náleze. Súvisiace úvahy ústavného súdu je tak potrebné vnímať predovšetkým v okolnostiach konkrétnej (ním prejednávanej) veci. Zároveň predmetná úvaha predstavuje len „vedľajšiu“ úvahu ústavného súdu, keďže nález sp. zn. II. ÚS 163/2013 z 13.11.2013 sa venuje prioritne riešeniu otázky premlčania, resp. určenia začiatku plynutia premlčacích lehôt.

19. Navyše nie je možné prehliadnuť, že samotným Ústavným súdom SR (v období časovo blízkom vydaniu rozoberaného nálezu) boli vydané rozhodnutia plne akceptujúce doterajšiu judikatúru všeobecných súdov (prioritne Najvyššieho súdu SR) - napr. I. ÚS 548/2012 z 7.12.2012, či II. ÚS 25/2011 z 24.3.2011.

20. Zároveň, v podstate v aktuálnom rozhodnutí - nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 320/2016 z 7.7.2016 - je opakovane konštatované: „Pre posúdenie nezákonnosti rozhodnutia, resp. postupu orgánu činného v trestnom konaní, nie je rozhodujúce, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie, ale to, či sa ich podozrenie v trestnom konaní potvrdilo.“

21. Neadekvátnou je i argumentácia prípadom Lavrechov proti Českej republike, ktorý prejednával Európsky súd pre ľudské práva ako sťažnosť č. 57404/08 a rozsudkom z 20.6.2013 rozhodol, že nedošlo k porušeniu práva sťažovateľa na pokojné užívanie majetku. Podstatné okolností predmetného prípadu boli totiž diametrálne odlišné od okolností súdnej veci a vyhodnotenie oslobodenia spod obžaloby sa vzťahovalo k peňažnej záruke a legitímnemu záujmu štátu na riadnom vedení trestného konania. Relevantným bolo posúdenie, či prepadnutie peňažnej záruky bolo úmerné porušeniu podmienok zo strany sťažovateľa.

22. Nadväzne možno uzavrieť, že okresný súd vecne správne vyhodnotil „prvú“ podmienku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci - existenciu nezákonného rozhodnutia. V tejto spojitosti neobstojí ani tvrdenie žalovaného o zavinení si trestného stíhania obvineným/žalobcom. Odvolateľ totiž v danom smere vychádza z toho, že na konštatovanie takéhoto zavinenia postačuje, ak ide o stíhanie za zavinené konanie. Jedná sa o vyslovene tendenčnú námietku, keďže trestné stíhanie fyzickej osoby je založené na subjektívnej zodpovednosti, t.j. na úmyselnom alebo nedbanlivostnom zavinení. Inými slovami, pri takomto prístupe by obvinený (osoba domáhajúca sa odškodnenia za nezákonné rozhodnutie v trestnom konaní) vždy zavinila svoje stíhanie, a teda nemala by nikdy nárok na akékoľvek odškodnenie. Navyše, otázka zavinenia sa v zmysle § 8 ods. 6 zákona č. 514/2003 Z.z., na ktoré ustanovenie odvolateľ odkazuje, vzťahuje na rozhodnutia o treste, ochrannom opatrení alebo väzbe, čo však nie je prípad posudzovanej veci.

23. Pokiaľ práve na dotknutom nazeraní na zavinenie žalovaný postavil tvrdý rozpor priznaného plnenia žalobcovi s dobrými mravmi, ide o zjavne nedôvodnú námietku. Len na okraj krajský súd dodáva, že v rámci prvoinštančného konania žalovaný kategóriou dobrých mravov neargumentoval, z ktorého titulu nemôže byť nedostatkom odôvodnenia napadnutého rozhodnutia to, že okresný súd na takúto (neexistujúcu) námietku nereagoval.

24. Nakoľko odvolacie námietky vymedzené žalovaným, ktorými je odvolací súd viazaný, neboli dôvodné a odvolací súd nezistil ani nedostatky v postupe okresného súdu, na ktoré prihliada z úradnej povinnosti (§ 380 ods. 2 CSP), v preskúmvanej meritórnej časti napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny.

25. Žalovaný síce odvolaním výslovne napadol aj výrok rozsudku okresného súdu o trovách prvoinštančného konania, ale výlučne v súvislosti s ním tvrdou nesprávnosťou rozhodnutia vo veci samej (čiastočným/prevažujúcim vyhovením žalobe). Nadväzne, potvrdenie rozhodnutia v meritórnej časti zakladá vecnú správnosť (pre viazanosť odvolacieho súdu konkrétnymi odvolacími dôvodmi - § 380 ods. 1 CSP) aj od neho závislého výroku o náhrade trov konania. Len na okraj krajský súd dopĺňa, že okresný súd náležite aplikoval zásadu pomerného úspechu v spore - § 255 ods. 2 CSP).

26. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol krajský súd podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 CSP. Odvolateľ - žalovaný nebol v tomto štádiu konania (vôbec) úspešný, preto má žalobca voči nemu nárok na náhradu trov odvolacieho konania v (plnom) rozsahu - 100%.

27. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné dovolanie z dôvodov vymedzených v § 420 a § 421 ods. 1 CSP. Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané, v lehote dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom a dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Táto povinnosť neplatí v prípadoch vymedzených v § 429 ods. 2 CSP.